

Додаток №1
до листа Національного агентства
з питань запобігання корупції
від 17.03.2017 №93-01/6954/17

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

РІШЕННЯ

10.06.2016 № 3

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
15 липня 2016 р.
за № 959/29089

**Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб,
уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування**

{Із змінами, внесеними згідно з Рішеннями Національного агентства
з питань запобігання корупції
№ 1 від 18.08.2016
№ 20 від 06.09.2016
№ 132 від 02.12.2016}

Відповідно до пункту 9 частини першої статті 11, пункту 5 частини першої статті 12, частини першої статті 45, статті 46 та частин другої, третьої статті 52 Закону України "Про запобігання корупції", з метою забезпечення функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, Національне агентство з питань запобігання корупції ВИРІШИЛО:

1. Затвердити такі, що додаються:

- 1) Порядок формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 2) Форму декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 3) Форму повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування.

2. Департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя разом із відділом правового забезпечення подати це рішення на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

логічний контроль - встановлення логічної відповідності, повноти та співвідношення відомостей, зазначених у декларації чи повідомленні про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування;

персональний електронний кабінет - індивідуальна персоніфікована веб-сторінка суб'єкта декларування на веб-сайті Реєстру, за допомогою якої здійснюється подання електронних документів, обмін повідомленнями тощо;

повні дані Реєстру - всі дані, внесені до Реєстру відповідно до законодавства його користувачами;

публічна частина Реєстру - частина даних Реєстру, розміщена на веб-сайті Реєстру, яка складається з декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані суб'єктів декларування з вилученою в них конфіденційною інформацією.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України "Про електронні документи та електронний документообіг", "Про електронний цифровий підпис", "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах", "Про запобігання корупції", інших законах та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актах.

3. Ведення Реєстру здійснює Національне агентство.

Програмне забезпечення Реєстру, база даних Реєстру є власністю держави в особі Національного агентства, яке є держателем Реєстру.

Адміністратор Реєстру, визначений Національним агентством відповідно до вимог чинного законодавства, забезпечує супроводження програмного забезпечення Реєстру, збереження та захист даних Реєстру, відповідає за його функціонування, надання доступу до нього та обмін даними з іншими інформаційними системами.

4. Реєстр ведеться в електронній формі українською мовою.

5. Користувачами Реєстру є:

суб'єкти декларування, які зареєструвалися в Реєстрі через мережу Інтернет відповідно до цього Порядку;

працівники Національного агентства, які уповноважені мати доступ до повних даних Реєстру, проводити перевірку та інші визначені законодавством дії з даними Реєстру, надсилати повідомлення суб'єктам декларування;

адміністратори системи Реєстру, що здійснюють керування обліковими записами працівників Національного агентства, налаштування параметрів роботи Реєстру;

уповноважені службові особи інших державних органів, яким відповідно до закону надано доступ до Реєстру;

фізичні та юридичні особи, які мають вільний доступ через мережу Інтернет до публічної частини Реєстру та можуть здійснювати пошук, перегляд та збереження електронних копій документів Реєстру, у тому числі в формі відкритих даних відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".

6. Функціональні можливості Реєстру повинні забезпечувати:

Використання у якості ідентифікації суб'єкта декларування електронних систем дистанційної ідентифікації, що використовують бази клієнтських даних банків (BankID), здійснюється в порядку, визначеному Національним агентством відповідно до законодавства.

{Пункт 3 розділу II доповнено новим абзацом згідно з Рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції № 1 від 18.08.2016}

4. Зареєстровані в Реєстрі суб'єкти декларування мають право:

доступу до власного персонального електронного кабінету після автентифікації суб'єкта декларування із використанням його ~~особистого~~ ЕЦП фізичної особи;

{Абзац другий пункту 4 розділу II із змінами, внесеними згідно з Рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції № 1 від 18.08.2016}

створювати, змінювати та видаляти чернетки документів у персональному електронному кабінеті;

подавати документи у разі їх відповідності технічним вимогам до форми і проходження логічних перевірок, переглядати подані ними документи;

подавати виправлені документи у строки та в порядку, визначені в пункті 7 цього розділу;

отримувати в персональному електронному кабінеті та на адресу електронної пошти електронні повідомлення про підтвердження подання документів, попередження про необхідність подання документів до Реєстру;

направляти в персональному електронному кабінеті електронні звернення до Національного агентства про надання роз'яснень, допомоги в користуванні Реєстром, повідомлення про відкриття суб'єктом декларування або членом його сім'ї валютного рахунка в установі банку-нерезидента.

{Абзац сьомий пункту 4 розділу II в редакції Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції № 20 від 06.09.2016}

5. Суб'єкти декларування подають декларації відповідно до статті 45 Закону з додержанням таких вимог:

1) щорічна декларація суб'єкта декларування подається у період з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація, та містить інформацію станом на 31 грудня звітного року;

2) декларація суб'єкта декларування, який припиняє діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подається не пізніше дня такого припинення. Якщо припинення зазначених функцій відбулося з ініціативи роботодавця, декларація подається не пізніше двадцяти робочих днів з дня, коли суб'єкт декларування дізнався чи повинен був дізнатися про таке припинення.

Декларація суб'єкта декларування, який припиняє діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, охоплює період, який не був охоплений деклараціями, раніше поданими таким суб'єктом декларування, та містить інформацію станом на останній день такого

що унеможливило внесення несанкціонованих змін до поданого документа (забезпечує цілісність документа).

Подання документа до Реєстру підтверджується шляхом надсилання повідомлення суб'єкту декларування на адресу його електронної пошти, вказану під час реєстрації в Реєстрі, та до персонального електронного кабінету суб'єкта декларування.

Після отримання зазначеного повідомлення суб'єкт декларування повинен невідкладно, але не пізніше семи днів після дня отримання такого повідомлення, перевірити зміст поданого ним документа та у разі виявлення неповних або недостовірних відомостей в ньому подати виправлений документ відповідно до цього Порядку.

Якщо суб'єкт декларування вважає, що поданий ним документ, копія якого знаходиться в персональному електронному кабінеті суб'єкта декларування або розміщена в публічній частині Реєстру, містить інформацію, що не вносилася ним до документа, він повинен невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів з дня виявлення такого факту повідомити про це Національне агентство через персональний електронний кабінет.

10. Усі документи, які подав суб'єкт декларування, зберігаються в Реєстрі і автоматично оприлюднюються (за винятком конфіденційної інформації) у публічній частині Реєстру відповідно до цього Порядку. У разі створення виправленого документа первинний документ, до якого вносяться виправлення, не видаляється і зберігається в Реєстрі.

11. Документи, які суб'єкт декларування подав до Реєстру, зберігаються у Реєстрі упродовж всього часу виконання цієї особою функцій держави або місцевого самоврядування, а також упродовж п'яти років після припинення виконання нею зазначених функцій, крім останньої поданої такою особою декларації, яка зберігається безстроково.

Датою припинення виконання суб'єктом декларування функцій держави або місцевого самоврядування є дата подання ним декларації, передбаченої підпунктом 2 пункту 5 цього Розділу.

12. Дані документів, які були подані до Реєстру, зберігаються у структурованому вигляді (у форматах JSON, XML тощо), а також у зручній для візуального сприйняття формі (у форматах PDF, HTML тощо).

III. Оприлюднення та надання інформації Реєстру

1. Національне агентство забезпечує відкритий цілодобовий доступ до публічної частини Реєстру. Такий доступ передбачає можливість пошуку, перегляду, копіювання та роздруковування інформації, отримання (завантаження) документів у різних найпоширеніших форматах даних, зокрема у форматах JSON, XML, PDF, HTML тощо.

Доступ до даних Реєстру надається також у вигляді набору даних, організованого у форматі, що дозволяє його автоматизоване оброблення електронними засобами (машинозчитування) з метою повторного використання (у формі відкритих даних). Такі дані надаються як у вигляді окремих електронних документів для завантаження, так і за допомогою інтерфейсу прикладного програмування (API) відповідно до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835.

Додаток №2
до листа Національного агентства
з питань запобігання корупції
від 17.03.2017 №93-01/6954/17

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Національного агентства
з питань запобігання корупції
11 серпня 2016 р. № 3
*(із змінами, внесеними рішенням
Національного агентства від
06.09.2016 року № 18, від
30.09.2016 року № 57 та від
03.11.2016 № 106)*

РОЗ'ЯСНЕННЯ

**щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання
корупції» стосовно заходів фінансового контролю**

У цьому Роз'ясненні вживаються такі скорочення:

декларація – декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбачена Законом України «Про запобігання корупції»;

Закон – Закон України «Про запобігання корупції»;

МЗП – мінімальна заробітна плата;

Національне агентство – Національне агентство з питань запобігання корупції;

Реєстр – Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Загальні запитання

1. Які існують типи декларацій, коли їх слід подавати і який звітний період вони охоплюють?

Законом передбачено чотири типи декларацій суб'єкта декларування:

1) щорічна декларація, яка подається у період з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація, та містить інформацію станом на 31 грудня звітного року;

агентства від 10.06.2016 № 2 «Про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.07.2016 за № 958/29088.

Так, згідно із зазначеним рішенням Національного агентства, система подання та оприлюднення відповідно до Закону декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, розпочинає свою роботу в два етапи:

1) перший етап — з 00 годин 00 хвилин 01 вересня 2016 року для таких типів декларацій (повідомлень) та суб'єктів декларування:

(абзац десятий із змінами, внесеними рішенням Національного агентства від 06.09.2016 року № 18)

- щорічні декларації за 2015 рік службових осіб, які станом на 01 вересня 2016 року займають згідно зі статтею 50 Закону відповідальне та особливо відповідальне становище. Зазначені у цьому абзаці декларації подаються протягом 60 календарних днів з дати, визначеної у цьому абзаці;

(абзац одинадцятий із змінами, внесеними рішенням Національного агентства від 06.09.2016 року № 18)

- декларації, передбачені абзацом першим частини другої статті 45 Закону (декларації осіб, які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування), службових осіб, які 01 вересня 2016 року чи пізніше цієї дати припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, та станом на день такого припинення займають згідно зі статтею 50 Закону відповідальне та особливо відповідальне становище;

(абзац дванадцятий із змінами, внесеними рішенням Національного агентства від 06.09.2016 року № 18)

2) другий етап — з 00 годин 00 хвилин 01 січня 2017 року для всіх інших суб'єктів декларування та декларацій (повідомлень), передбачених Законом.

Подання декларацій на першому та другому етапі здійснюється згідно із Законом шляхом заповнення відповідних форм на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції з використанням програмних засобів Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Водночас до 01 січня 2017 року усі суб'єкти, які не подають декларації на першому етапі декларування, продовжують подавати декларації за формою та в порядку, встановленими Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Слід також звернути увагу на те, що зазначена етапність початку роботи системи декларування не стосується осіб, зазначених у статті 52-1 Закону (особи, зазначені у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, які належать до кадрового складу розвідувальних органів України та/або займають посади, перебування на яких становить державну таємницю,

фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

Організаційно-розпорядчі функції (обов'язки) - це обов'язки щодо здійснення керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, комунальних підприємств, установ або організацій, їхні заступники, керівники структурних підрозділів (начальники цехів, завідувачі відділами, лабораторіями, кафедрами), їхні заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконроби, бригадири тощо).

Слід зазначити, що працівники підприємств, установ, організацій, які виконують професійні (лікар, вчитель тощо), виробничі (водій, швачка тощо) або технічні (друкарка, охоронник, оператор котельні тощо) функції, визнаються посадовими особами лише за умови, що разом із цими функціями, вони виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки.

Працівники патронатних служб, інші працівники державних органів, які виконують функції з обслуговування, можуть відноситися до посадових та службових осіб відповідно до підпункту «и» пункту 1 частини першої статті 3 Закону за умови відповідності зазначеним вище характеристикам.

При цьому, у цілях визначення суб'єктів декларування, згідно із Законом, слід застосовувати вужче тлумачення і вважати службовими, посадовими особами – суб'єктами декларування лише тих працівників, на яких покладено відповідні обов'язки на постійній основі. Наприклад, наявність у посадовій інструкції працівника (спеціаліста, головного спеціаліста тощо) положення про те, що він може виконувати певні додаткові організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки на час відсутності керівника структурного підрозділу не є достатнім для того, щоб вважати такого працівника посадовою чи службовою особою, яка є суб'єктом декларування відповідно до Закону. Цей висновок не змінюється навіть в разі фактичного виконання таких обов'язків упродовж звітнього періоду. Тобто в разі тимчасового виконання працівником організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків на час відсутності керівника підрозділу у звітному періоді у нього не виникає обов'язок подати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за цей період.

(запитання 3 в редакції рішення Національного агентства від 30.09 2016 року № 57)

3-1. Чи відносяться нотаріуси (державні та приватні) до суб'єктів декларування?

Згідно з статтею 1, підпунктом «б» пункту 2 частини першої статті 3, частини першої статті 45 Закону особи, які не є державними службовцями,

кількох районів, міста республіканського в Автономній Республіці Крим або обласного значення, району в місті, міста районного значення, військові посадові особи вищого офіцерського складу.

Інформація щодо того, чи належить суб'єкт декларування до службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, зазначається станом на останній день звітного періоду (станом на 31 грудня для щорічних декларацій). Це правило не поширюється на осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище станом на день початку роботи системи подання та оприлюднення декларацій в 2016 році, – такі суб'єкти декларування зазначають своє місце роботи, посаду, належність до осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, станом на день початку роботи системи в 2016 році. Це впливає з абзацу третього пункту другого Розділу XIII «Прикінцеві положення» Закону.

5. Які посади належать до посад з високим рівнем корупційних ризиків?

Відповідно до частини першої статті 50 Закону, перелік суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, затверджується Національним агентством.

На сьогодні згідно з рішенням Національного агентства від 17.06.2016 № 2 «Про затвердження переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.07.2016 за № 987/29117, до таких посад віднесено:

- посада Глави Адміністрації Президента України та посади його заступників;

- посади керівників та заступників керівників структурних підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів центрального апарату Національного банку України;

- посади керівників та заступників керівників самостійних структурних підрозділів територіальних управлінь Державної судової адміністрації України;

- посади керівників державних підприємств, установ, організацій, інших суб'єктів господарювання державної форми власності та їх заступників, призначення яких здійснюється державними органами;

- посади державної служби, визначені структурою державних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, у разі недоцільності утворення структурних підрозділів;

- посади в органах місцевого самоврядування:

- o перших заступників, заступників міських (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим, районного значення) голів, заступників сільських, селищних голів;
- o заступників голів районних, районних в містах рад;
- o секретарів міських (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим, районного значення), сільських, селищних рад;

Якщо об'єкт декларування (нерухоме майно, транспортний засіб тощо) перебуває у спільній власності суб'єкта декларування та членів його сім'ї, то такий об'єкт зазначається у відповідному розділі форми декларації лише один раз. Тобто, якщо новий об'єкт був доданий у формі декларації як такий, що стосується суб'єкта декларування, і при цьому було зазначено, що член сім'ї є співвласником цього об'єкта, то цей об'єкт не слід повторно відображати як об'єкт, що стосується члена сім'ї.

Аналогічно слід заповнювати декларацію у випадку, коли йдеться про майно члена сім'ї, співвласником якого є інший (крім суб'єкта декларування) член сім'ї, тобто не дублюючи відомості про таке майно при заповненні інформації щодо інших членів сім'ї.

Це правило не застосовується, якщо член сім'ї має стосовно об'єкта декларування права інші, ніж власність (наприклад, право користування).

Приклади:

1. Якщо квартира належить суб'єкту декларування та члену його сім'ї з часткою співвласності кожного у 50%, то об'єкт додається в декларацію один раз як об'єкт нерухомості, що стосується суб'єкта декларування, із зазначенням відповідних часток співвласності, і не додається як об'єкт, що стосується члена сім'ї – співвласника.

2. Суб'єкт декларування є власником 1/10 об'єкта комерційної нерухомості (наприклад, офісу), решта (9/10) належить третій особі (фізичній або юридичній), яка не є членом сім'ї цього суб'єкта декларування. При цьому одна із зазначених часток (1/10 або 9/10) була передана в користування члену сім'ї суб'єкта декларування. У цьому випадку інформація про такий об'єкт нерухомості повинна бути зазначена в декларації двічі: вперше, як об'єкт нерухомості, що стосується суб'єкта декларування (із зазначенням його частки та даних про співвласника і його частку власності); вдруге, як об'єкт нерухомості, що стосується члена сім'ї суб'єкта декларування (із зазначенням того, що об'єкт перебуває на праві користування у члена сім'ї, і вказанням даних про третю особу – власника майна, яке було передано в користування).

9. Якщо співвласник майна (крім члена сім'ї) відмовляється надати інформацію, необхідну для заповнення декларації, яким чином відобразити це в декларації?

Якщо третя особа (наприклад, співвласник об'єкта декларування, який не є членом сім'ї суб'єкта декларування) відмовила суб'єкту декларування або члену його сім'ї у наданні інформації, що повинна бути відображена в декларації, то суб'єкт декларування відображає у декларації ту інформацію, яка йому відома, а щодо решти обирає у відповідних полях електронної форми декларації помітку «Не відомо».

10. Якщо майно перебуває у співвласності, що мається на увазі під вартістю майна – вартість всього об'єкта чи частки суб'єкта декларування (члена сім'ї) у спільній власності на майно?

Якщо об'єкт перебуває у спільній сумісній (тобто без поділу на частки) власності суб'єкта декларування та/або членів його сім'ї, то зазначається

Такими правами користування можуть бути: оренда, сервітути, право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис), право забудови земельної ділянки (суперфіцій), утримання, застава, користування на підставі довіреності, у тому числі генеральної довіреності, інші права, передбачені законом. Визначення зазначених категорій наведено у Цивільному кодексі України.

13. Якими є правила зазначення вартості об'єктів декларування в декларації?

За загальним правилом інформація про вартість відповідного майна повинна вказуватись на дату набуття права власності на нього (як зазначено в документі, на підставі якого було набуто право власності) у грошовій одиниці України або на дату набуття майна у володіння чи користування, якщо не йдеться про власність. При цьому вартість об'єктів декларування, що перебувають у володінні чи користуванні суб'єкта декларування або члена його сім'ї, зазначається у випадку, якщо вона відома суб'єкту декларування або повинна була стати відомою внаслідок вчинення відповідного правочину.

Правила відображення в декларації вартості майна мають особливості залежно від типу майна:

- для об'єктів нерухомості зазначається як вартість на дату набуття об'єкта у власність, володіння або користування, так і вартість відповідно до останньої проведеної оцінки. Якщо вартість на дату набуття об'єкта на певному праві не відома суб'єкту декларування і вона не може бути визначена на підставі правовстановлюючих документів, при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід обрати помітку «Не відомо». Те саме стосується поля декларації про вартість майна за останньою грошовою оцінкою – якщо така оцінка не проводилась чи її результати невідомі суб'єкту декларування, при заповненні відповідного поля слід обрати помітку «Не відомо»;

- вартість цінного рухомого майна відображається станом на дату його набуття у власність, володіння або користування;

- вартість транспортних засобів відображається станом на дату його набуття у власність, володіння або користування;

- вартість цінних паперів відображається відповідно до їх номінальної вартості;

- вартість корпоративних прав відображається у грошовому вираженні станом на дату їх набуття або – якщо проводилася грошова оцінка таких прав і результати оцінки відомі суб'єкту декларування – відповідно до результатів такої оцінки;

- вартість подарунків у формі, іншій ніж грошова, відображається станом на дату їх отримання суб'єктом декларування або членом його сім'ї;

- вартість нематеріальних активів відображається станом на дату виникнення права власності на такий актив.

14. Що означає в декларації тип права «Власником є третя особа, але суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на

Приклад: Третя особа здає в оренду об'єкт нерухомості із зазначенням суб'єкта декларування (члена його сім'ї) як отримувача орендної плати (доходу) від користування цим об'єктом.

Водночас слід звернути увагу на те, що коли суб'єкт декларування або член його сім'ї є «бенефіціарним власником» як майна третьої особи, так і доходу (можливого доходу) від такого майна, відомості про це подаються суб'єктом декларування як у розділі про відповідне майно, так і в розділі «Доходи, у тому числі подарунки» із зазначенням, що таке майно (дохід) належить на праві власності іншій особі, але суб'єкт декларування або член його сім'ї є його бенефіціаром. Для цього у відповідному розділі декларації у полі «Тип права» слід обрати варіант «Власником є третя особа, але суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним».

2. Незалежно від отримання (права на отримання) доходу від майна, власником якого є третя особа, суб'єкт декларування повинен відобразити у декларації майно, щодо якого він чи член його сім'ї може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним. Такі дії можуть вчинятися як безпосередньо, так і через інших фізичних чи юридичних осіб.

Йдеться про ситуації, коли суб'єкт декларування (член його сім'ї) контролює певне майно через неформалізоване право розпорядження ним шляхом фактичної можливості визначення долі цього майна.

Приклади:

- третя особа придбала транспортний засіб за кошти суб'єкта декларування. При цьому, хоча транспортний засіб і перебуває у власності третьої особи, але суб'єкт декларування має можливість користуватися ним на власний розсуд або вказати третій особі продати його у будь-який момент.

- третя особа є номінальним (довірчим) власником майна і володіє майном в інтересах (на користь) суб'єкта декларування або члена його сім'ї, а також виконує юридично значимі дії щодо такого майна лише на підставі вказівок бенефіціарного власника такого майна, тобто суб'єкта декларування або члена його сім'ї.

Важливо зазначити, що можливість контролю над майном третьої особи має бути обґрунтованою, тобто виключати випадки, коли третя особа є реальним власником майна і діє за власною волею (з власної ініціативи) в інтересах суб'єкта декларування. При визначенні того, чи є третя особа реальним власником слід враховувати, зокрема, майновий стан такої особи, а саме чи могла вона придбати відповідне майно, зважаючи на доходи та наявні грошові активи.

Приклад: Якщо батько суб'єкта декларування, який не проживає спільно із ним (тобто не є членом його сім'ї в цілях декларування), є реальним власником гаража і на прохання суб'єкта декларування або з власної ініціативи передає гараж у користування третій особі або продає гараж, суб'єкт

декларації, що подається в 2016 році, застосовується розмір МЗП станом на 1 січня 2015 року (1218 грн.); для щорічної декларації, що подається в 2017 році, – станом на 1 січня 2016 року (1378 грн.).

(запитання 15 в редакції рішення Національного агентства від 30.09.2016 року № 57)

16. Чи можна подати виправлену декларацію або іншим чином виправити інформацію, зазначену в декларації?

Згідно з частиною четвертою статті 45 Закону, суб'єкт декларування має право подати, за власною ініціативою, виправлену версію своєї декларації упродовж семи календарних днів після дня подання відповідної декларації. Для цього немає необхідності звертатися до Національного агентства. Наприклад, якщо декларація була подана 31 березня (у будь-який час доби), то в суб'єкта декларування є можливість подати виправлену декларацію до кінця дня 7 квітня (тобто до 00 годин 00 хвилин 8 квітня). Для цього слід натиснути на кнопку «Подати виправлену декларацію», яка є видимою упродовж зазначеного строку у персональному електронному кабінеті суб'єкта декларування біля відповідної декларації. При цьому суб'єкт декларування має право подати виправлену декларацію упродовж цього терміну лише один раз.

Якщо після спливання 7-денного строку або якщо виправлена декларація вже була подана упродовж зазначеного строку суб'єкт декларування виявить неповні чи неправильні відомості в поданій ним декларації (або у виправленій декларації), він повідомляє про це Національне агентство через персональний електронний кабінет та подає виправлену декларацію згідно з рішенням уповноваженої особи Національного агентства. При цьому уповноважена особа визначає строк, який надається для подання такої виправленої декларації.

Крім того, у разі притягнення суб'єкта декларування до відповідальності за неподання, несвоєчасне подання декларації або в разі виявлення у ній недостовірних відомостей суб'єкт декларування зобов'язаний подати відповідну декларацію або виправлену декларацію з достовірними відомостями у строк, визначений уповноваженою особою Національного агентства. При цьому суб'єкт декларування повинен подати виправлену декларацію у разі виявлення у ній недостовірних відомостей, навіть якщо його не було притягнуто до відповідальності за подання таких відомостей.

17. Яким є порядок перевірки факту подання та своєчасності подання декларації?

Згідно із статтею 49 Закону, державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання суб'єктами декларування, які в них працюють (працювали), відповідно до цього Закону декларацій та повідомляти Національне агентство про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій у визначеному ним порядку. Порядок здійснення такого контролю та порядок інформування Національного

1) особа, яка перебуває у шлюбі із суб'єктом декларування (чоловік/дружина), незалежно від їх спільного проживання. Це означає, що членом сім'ї суб'єкта декларування є його чоловік/дружина, якщо шлюб між ними офіційно не розірвано (навіть якщо особи спільно не проживають, не пов'язані спільним побутом тощо);

2) у випадку наявності сукупності таких ознак як спільне проживання, пов'язаність спільним побутом та наявність взаємних прав та обов'язків (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних) із суб'єктом декларування, членами його сім'ї є також його:

діти, у тому числі повнолітні;

батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням;

будь-які інші особи, у тому числі особи, які спільно проживають із суб'єктом декларування, але не перебувають з ним у шлюбі.

Усі інші особи, за відсутності хоча б однієї із вказаних ознак для цілей декларування не вважаються членами сім'ї суб'єкта декларування (наприклад, особи, які за відсутності вказаних ознак спільно орендують (користуються) житлом, проживаючи в одній квартирі, кімнаті у гуртожитку, готелі тощо).

Слід також звернути увагу на те, що в декларацію включається інформація про членів сім'ї станом на останній день звітного періоду. Наприклад, якщо упродовж звітного періоду – незалежно від тривалості – особа спільно проживала із суб'єктом декларування, була пов'язана з ним спільним побутом та мала взаємні права та обов'язки, але таке спільне проживання було припинено станом на останній день звітного періоду (наприклад, 31 грудня для щорічної декларації), то особа не вважається членом сім'ї суб'єкта декларування й інформація про неї в декларації не відображається.

20. Як визначати спільне проживання суб'єкта декларування з іншою особою за відсутності офіційно зареєстрованого шлюбу, якщо цей факт може бути встановлено лише за рішенням суду?

Закон не передбачає обов'язку суб'єкта декларування звертатися до суду для встановлення факту спільного проживання. Водночас, зважаючи на зміст абзацу п'ятнадцятого частини першої статті 1 Закону, для цілей декларування для того, щоб особа вважалася членом сім'ї суб'єкта декларування, вона повинна проживати спільно із суб'єктом декларування станом на останній день звітного періоду (незалежно від тривалості такого проживання), а також одночасно бути пов'язаною спільним побутом та взаємними правами і обов'язками із суб'єктом декларування. Це не стосується дружини/чоловіка суб'єкта декларування, які є членами сім'ї незалежно від наявності зазначених ознак, а також осіб, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, але взаємні права і обов'язки яких не мають характеру сімейних (наприклад, у випадку спільної оренди квартири, кімнати в гуртожитку тощо).

21. У декларації необхідно зазначити «місце фактичного проживання або поштову адресу, на яку суб'єкту декларування Національним агентством може бути надіслано кореспонденцію». Чи можна

декларування, при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід позначати «Не відомо» (обрати відповідну помітку у зазначеному полі).

24. Як у декларації вказувати вартість об'єкта нерухомості у грошовій одиниці України, якщо у документах вказана вартість у радянських або українських карбованцях, купонах?

Якщо із правовстановлюючих документів встановити вартість майна у грошовій одиниці України – гривні неможливо (зокрема, якщо вартість вказана в радянських або українських карбованцях, купонах), а оцінка такого майна не проводилась чи її результати невідомі суб'єкту декларування, при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід позначити «Не відомо» (обрати відповідну помітку у зазначеному полі).

(запитання 24 в редакції рішення Національного агентства від 30.09.2016 року № 57)

25. Чи потрібно декларувати участь в ОСББ і спільну власність членів ОСББ на об'єкти нерухомості із зазначенням даних про співвласників?

Суб'єкт декларування не зобов'язаний декларувати членство в об'єднанні співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ), оскільки діяльність таких об'єднань не належить до сфери дії Закону України «Про громадські об'єднання» і регулюється спеціальним Законом України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» (див. також роз'яснення в розділі щодо членства в громадських об'єднаннях). Крім того, оскільки уся власність ОСББ є спільною власністю співвласників багатоквартирного будинку і не виділяється в натурі щодо кожного з членів ОСББ, такі об'єкти спільної власності (наприклад, тепlopункти, ліфти, сходи тощо) також не зазначаються в декларації.

26. Станом на яку дату у декларації зазначаються відомості про об'єкти нерухомості – на 31 грудня звітного року чи дату заповнення декларації? Як бути у разі, коли в період з 31 грудня звітного року до моменту заповнення декларації мало місце відчуження нерухомого майна?

Відповідно до вимог Закону суб'єкт декларування повинен задекларувати усі об'єкти нерухомості незалежно від їх вартості, що належать йому на праві власності, знаходяться у нього на праві оренди чи іншого права користування станом на останній день звітного періоду (31 грудня звітного року для щорічної декларації). При цьому дата набуття вказується відповідно до документів, на підставі яких було набуто право на відповідне майно. Якщо об'єкт нерухомості був відчужений після кінця звітного періоду, до чи після подання декларації, то інформацію про це слід буде відобразити у наступній декларації, яка охопить відповідний період (див. також вище роз'яснення щодо звітного періоду для різних типів декларацій).

26-1. Яким чином відобразити в декларації садибу, тобто житловий будинок з прилеглими господарськими будівлями, садом (городом)?

та зареєстрована? Яким чином визначати вартість такої нерухомості?

Відповідно до вимог Закону усі об'єкти нерухомості, набуті у власність станом на 31 грудня звітного року, повинні бути зазначені у відповідній щорічній декларації. Таким чином, якщо будівництво об'єкта нерухомості завершилося у звітному періоді, на об'єкт оформлені документи про право власності і він прийнятий в експлуатацію, такий об'єкт повинен бути задекларований у розділі декларації «Об'єкти нерухомості». При цьому вартість такого об'єкта визначається на підставі правовстановлюючих документів (наприклад, договір купівлі-продажу, іпотеки тощо) або останньої проведеної оцінки, якщо така оцінка проводилась (див. роз'яснення до відповідного розділу). Якщо правовстановлюючі документи не містять відомостей щодо вартості об'єкта або його оцінка не проводилась чи її результати не відомі суб'єкту декларування (члену його сім'ї) при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід обрати помітку «Не відомо».

При цьому слід пам'ятати, що відповідно до пункту 2¹ частини першої статті 46 Закону у розділі «Об'єкти незавершеного будівництва» у декларації зазначаються: об'єкти незавершеного будівництва; об'єкти, не прийняті в експлуатацію; об'єкти, право власності на які не зареєстроване в установленому законом порядку. Відповідно, в цьому розділі декларації не зазначаються об'єкти, які мають одночасно всі такі характеристики: будівництво об'єкта завершено, він прийнятий в експлуатацію і право власності на нього зареєстровано в установленому законом порядку.

29. Яким чином оцінити об'єкт незавершеного будівництва і як визначити дату його набуття у власність, володіння чи користування?

Відповідно до вимог Закону, інформація про вартість об'єкта незавершеного будівництва та дату його набуття у власність (володіння чи користування) в декларації не зазначається. Зазначається лише інформація про:

- вид об'єкта (житловий будинок, офіс, гараж тощо);
- загальну площу об'єкта (якщо відома);
- реєстраційний номер (якщо відомий і якщо застосовується);
- місцезнаходження об'єкта;
- зв'язок із суб'єктом декларування або членом його сім'ї;
- власника або користувача земельної ділянки, на якій здійснюється (здійснювалося) будівництво об'єкта.

30. Що потрібно зазначати в декларації, якщо на кінець звітного періоду нерухоме майно (будинок), яке є власністю суб'єкта декларування або члена його сім'ї, перебуває в стадії перебудови? Якщо на одній і тій самій земельній ділянці, де розташований будинок, суб'єкт декларування розпочав будівництво іншого будинку і знесенням попереднього або без такого?

об'єкта (об'єктів) нерухомого майна у розділі декларації «Об'єкти незавершеного будівництва».

Ситуація 4: суб'єкт декларування, член його сім'ї розпочав будівництво нового об'єкта на земельній ділянці, де вже розташований інший належний йому, члену його сім'ї об'єкт нерухомого майна, і при цьому новий об'єкт після завершення його будівництва слід буде зареєструвати як окремий об'єкт.

У такому разі суб'єкт декларування відображає інформацію щодо зареєстрованого об'єкта нерухомого майна, який належить йому, члену його сім'ї на праві власності, у розділі декларації «Об'єкти нерухомості», а щодо недобудованого об'єкта нерухомого майна у розділі декларації «Об'єкти незавершеного будівництва».

Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)

31. Які об'єкти належать до цінного рухомого майна? Яким чином встановлюється його вартість (ринкова вартість, вартість під час придбання або в інший спосіб)?

Під рухомим майном розуміються будь-які матеріальні об'єкти (речі), які можуть бути переміщеними без заподіяння їм шкоди (наприклад, ювелірні вироби, персональні або домашні електронні пристрої, одяг, антикваріат, твори мистецтва, меблі тощо).

При цьому, у розділі декларації «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» не зазначається таке майно: цінні папери, корпоративні права, готівкові кошти, кошти на рахунках в банку чи інших фінансових установах, дорогоцінні (банківські) метали, подарунки у вигляді грошових коштів. Ці об'єкти відображаються в інших розділах декларації.

Якщо рухоме майно є одночасно подарунком, то воно декларується як у розділі «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» (у разі перевищення встановленого порогу декларування), так і в розділі «Доходи, у тому числі подарунки».

Відомості про цінну рухому річ повинні бути зазначені в декларації, якщо її вартість перевищує встановлений Законом поріг декларування, а саме 100 МЗП, встановлених на 1 січня звітного року (121 тис. 800 грн. у 2015 році, 137 тис. 800 грн. у 2016 році).

Вартість цінної рухомої речі, що перебуває у власності суб'єкта декларування або членів його сім'ї, зазначається у грошовій одиниці України на дату набуття об'єкта у власність, володіння або користування (як зазначено в документі, на підставі якого було набуто право власності, якщо такий документ наявний).

Зазначення даних про вартість цінного рухомого майна та дату його набуття не є обов'язковим, якщо права на таке майно були набуті до подання суб'єктом декларування першої декларації відповідно до вимог Закону. У такому разі необхідно додатково зазначити, чи було відповідне майно набуто

Якщо майно було набуто у звітному періоді, але станом на останній день звітного періоду вже не перебуває у суб'єкта декларування або члена його сім'ї на одному із зазначених прав, то воно в декларації у розділі «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» не зазначається. Але таке майно повинно бути зазначено в розділі «Доходи, у тому числі подарунки», якщо йдеться про подарунок, а також в розділі «Видатки та правочини», якщо розмір видатку на отримання майна (або предмет іншого правочину, наприклад, дарування) перевищував 50 МЗП.

При подачі першої декларації відповідно до вимог Закону, суб'єкт декларування зазначає відомості про все цінне рухоме майно, в тому числі набуто до її подання. Суб'єкт декларування повинен зазначити відомості про кожен цінну річ, вартість якої перевищує розмір 100 МЗП, встановлених на 1 січня звітного року (121 тис. 800 грн. у 2015 році), що належить йому або членам його сім'ї на праві приватної власності, у тому числі спільної власності, або перебуває в його чи їх володінні або користуванні незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право, станом на кінець звітного періоду. При цьому вартість і дату набуття цінного рухомого майна, яке було набуто до подання першої декларації в електронній формі, зазначати не обов'язково.

Цінне рухоме майно – транспортні засоби

35. Які транспортні засоби повинні бути відображені в декларації?

Для цілей декларування під транспортними засобами розуміється широкий спектр засобів, які не обмежуються автотранспортними засобами, а включає інші самохідні машини і механізми, а саме: легкові та вантажні автомобілі, автобуси, самохідні машини, сконструйовані на шасі автомобілів, мотоцикли усіх типів, марок і моделей, причепи, напівпричепи, мотоколяски, інші прирівняні до них транспортні засоби та мопеди, сільськогосподарська техніка, водні та повітряні судна.

На відміну від іншого цінного рухомого майна, відомості про транспортні засоби та інші самохідні машини і механізми зазначаються незалежно від їх вартості.

35-1. Чи слід включати у вартість транспортного засобу витрати, пов'язані з митним оформленням чи реєстрацією такого засобу?

У декларації зазначається вартість транспортного засобу на дату його набуття у власність, володіння або користування. Витрати на митне оформлення чи реєстрацію транспортного засобу в його вартість не включаються. Водночас, якщо відповідний видаток на митне оформлення чи реєстрацію перевищує встановлений поріг декларування (50 МЗП) і був здійснений суб'єктом декларування у звітному періоді, то він повинен бути відображений у розділі декларації «Видатки та правочини».

(доповнено новим запитанням згідно із рішенням Національного агентства від 30.09.2016 року № 57)

- чеки;
- інвестиційні сертифікати;
- іпотечні цінні папери (іпотечні облігації, іпотечні сертифікати, заставні);
- похідні цінні папери (деривативи);
- приватизаційні цінні папери (ваучери тощо);
- товаророзпорядчі цінні папери.

Цей перелік не є вичерпним, у формі декларації можна обрати варіант «Інший вид» цінних паперів та зазначити, який саме.

При цьому цінні папери не слід декларувати в розділі «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)».

Зазначаються лише цінні папери, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї на праві власності. Якщо цінні папери суб'єкта декларування або члена його сім'ї передані в управління іншій особі, додатково зазначаються відомості про таку особу.

40. У якому розділі декларації слід вказувати акції, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї?

Акції зазначаються в розділі декларації «Цінні папери» і не зазначаються в розділах «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» та «Корпоративні права».

Корпоративні права

41. Які об'єкти слід декларувати в розділі «Корпоративні права»?

У розділі «Корпоративні права» зазначаються всі корпоративні права, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї на праві власності, крім тих, що вже були зазначені в розділі «Цінні папери» (наприклад, акції). Такими правами можуть бути частки (паї) у статутному (складеному) капіталі чи в будь-якому іншому еквіваленті статутного капіталу товариства, підприємства, організації, що зареєстровані в Україні або за кордоном, у тому числі пайові внески в кредитній спілці.

Вартість корпоративних прав відображається у декларації у відсотковому та грошовому вираженні. У грошовому вираженні вартість зазначається станом на дату набуття прав або – якщо проводилася грошова оцінка таких прав і результати оцінки відомі суб'єкту декларування – відповідно до результатів такої оцінки.

Юридичні особи, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї

42. Роз'ясніть поняття «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» юридичної особи

Відповідно до пункту 5¹ частини першої статті 46 Закону, у декларації слід зазначити юридичні особи, кінцевим бенефіціарним власником (контролером)

43. Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи не подається при реєстрації окремих видів юридичних осіб. Чи поширюються ці винятки також на зазначення інформації про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи в декларації відповідно до Закону «Про запобігання корупції»?

Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи вказується під час державної реєстрації такої особи та відображається в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. При цьому Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (стаття 9) передбачає випадки, коли інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи не подається (такий виняток встановлено для окремих видів юридичних осіб, а також якщо засновниками юридичної особи є виключно фізичні особи, які є бенефіціарними власниками (контролерами) юридичної особи).

Оскільки Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» має інший предмет регулювання і стосується виключно порядку державної реєстрації юридичних осіб, зазначені винятки не поширюються на зазначення інформації про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи в декларації відповідно до Закону України «Про запобігання корупції». Останній при визначенні терміна «кінцевий бенефіціарний власник (контролер) юридичної особи» посилається на Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який зазначених винятків також не містить.

Нематеріальні активи

44. Що розуміється під нематеріальними активами, які відображаються у декларації?

Під нематеріальними активами в пункті 6 частини першої статті 46 Закону розуміються об'єкти права інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті (патент на винахід, корисну модель, ноу-хау, промисловий зразок, права на топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, торгову марку чи комерційне найменування, авторське право тощо), а також право на використання надр чи інших природних ресурсів тощо. Під нематеріальним активом слід також розуміти ліцензії на право користування

відрядження, які у цілях декларування доходом не вважаються (див. далі окреме роз'яснення з цього приводу).

Соціальні виплати, субсидії тощо вважаються доходом і відображаються в декларації лише в разі їх монетизації, тобто виплати (нарахування) у грошовій формі.

Подарунки вважаються доходом незалежно від того, у якій формі вони отримуються – у формі грошових коштів або в іншій формі. Відповідно до статті 1 Закону, подарунок – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової.

Доходи декларуються незалежно від їх розміру. Винятком є доходи у вигляді подарунків. Подарунки у формі грошових коштів зазначаються в декларації, якщо розмір таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) сукупно протягом року, перевищує 5 МЗП, встановлених на 1 січня звітного року. Подарунок у формі, іншій ніж грошові кошти (наприклад, рухоме майно, транспортні засоби, нерухомість тощо), зазначається, якщо вартість одного подарунку перевищує 5 МЗП, встановлених на 1 січня звітного року.

Якщо отриманий у звітному періоді подарунок у вигляді цінного рухомого майна, транспортного засобу, нерухомого майна, цінних паперів, грошових активів чи інших об'єктів декларування перебуває у володінні, користуванні чи власності (спільній власності) суб'єкта декларування або члена його сім'ї станом на останній день звітного періоду, то такий подарунок повинен бути також відображений у відповідному розділі декларації («Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)», «Цінне рухоме майно – транспортні засоби», «Об'єкти нерухомості», «Цінні папери», «Грошові активи» тощо). Якщо ж відповідне майно, яке є одночасно подарунком, не належить суб'єкту декларування або члену його сім'ї станом на останній день звітного періоду, то воно зазначається лише в розділі «Доходи, у тому числі подарунки».

(абзац сьомий із змінами, внесеними рішенням Національного агентства від 03.11.2016 року № 106)

46. Чи вважаються доходом витрати на відрядження, що оплачуються роботодавцем? Якщо витрати на участь у публічному заході оплачені третьою стороною, чи вважається це доходом?

У цілях декларування відповідно до статті 46 Закону не вважаються доходом кошти, що виплачуються роботодавцем суб'єкту декларування (члену його сім'ї) для покриття витрат на відрядження (в Україні чи за кордоном).

Так само не вважається отриманням доходу покриття третьою особою (наприклад, міжнародною організацією, державними органами іноземної держави тощо) витрат на участь суб'єкта декларування (члена його сім'ї) у заході (семінар, конференція, переговори тощо), що проводиться в іншому місті чи за кордоном (наприклад, оплата витрат на подорож до місця

- готівкові кошти;
- кошти, розміщені на банківських рахунках (незалежно від типу рахунків та дати їх відкриття);
- внески до кредитних спілок;
- внески до інших небанківських фінансових установ, у тому числі до інститутів спільного інвестування (у декларації необхідно зазначити тип такої установи). Відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування» такими інститутами є корпоративні та пайові фонди;
- кошти, які суб'єкт декларування та члени його сім'ї позичили одне одному або які вони позичили третім особам (тобто кошти, стосовно яких суб'єкт декларування або член його сім'ї є позикодавцем);
- активи у дорогоцінних (банківських) металах, які зберігаються в банківській установі або в іншому місці;
- інші активи (у декларації необхідно зазначити, які саме активи).

Якщо сукупна вартість всіх наявних станом на останній день звітного періоду у суб'єкта декларування або члена його сім'ї грошових активів не перевищує 50 МЗП, встановлених на 1 січня звітного року, то такі активи не зазначаються в декларації. Наприклад, якщо при поданні щорічної декларації станом на 31 грудня звітного року у суб'єкта декларування були наявні готівкові кошти (незалежно від місця їх зберігання) в розмірі 30 МЗП та внески на банківських рахунках в розмірі 25 МЗП, то такі кошти (внески) зазначаються в декларації окремо за кожним видом активу, оскільки їхня сукупна вартість перевищує 50 МЗП. Сукупний розмір грошових активів суб'єкта декларування та члена (членів) його сім'ї в цілях визначення того, чи перевищують вони зазначений поріг декларування, вираховується окремо щодо суб'єкта декларування та кожного з членів його сім'ї.

49. Чи існує можливість зазначити у декларації, що грошові кошти зберігаються у банківській установі (наприклад, у сейфі), але не у вигляді внесків на рахунки?

Так, у формі декларації, у розділі «Грошові активи», міститься поле «Установа, в якій відкриті такі рахунки або до якої зроблені відповідні внески». У цьому полі можна зазначити установу, у якій зберігаються грошові (у тому числі готівкові) кошти. Таке зазначення не є обов'язковим і здійснюється на розсуд суб'єкта декларування.

Водночас, якщо у розділі «Грошові активи» у полі «Вид активу» було обрано варіанти «Кошти, розміщені на банківських рахунках» або «Внески до кредитних та інших небанківських фінансових установ, у тому числі до інститутів спільного інвестування», то зазначення установи в полі «Установа, в якій відкриті такі рахунки або до якої зроблені відповідні внески» стає обов'язковим і без такого зазначення декларацію не може бути подано.

50. Станом на яку дату вказується розмір наявних грошових активів, у тому числі готівкових коштів?

активів) повинні бути також відображені як грошовий актив такого члена сім'ї у відповідному розділі декларації.

В декларації зазначаються будь-які фінансові зобов'язання суб'єкта декларування та членів його сім'ї. При цьому якщо розмір зобов'язання перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року, то необхідно відобразити відомості щодо фінансових зобов'язань, які включають дані про вид зобов'язання, його розмір, валюту зобов'язання, інформацію про особу, стосовно якої виникли такі зобов'язання, відповідно до пункту 1 частини першої статті 46 Закону, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, та дату виникнення зобов'язання. У разі якщо розмір зобов'язання не перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року, зазначається лише загальний розмір такого фінансового зобов'язання.

(абзац одинадцятий із змінами, внесеними рішенням Національного агентства від 30.09.2016 року № 57)

Кошти, які були фактично отримані за кредитом (позикою) у звітному періоді незалежно від суми зобов'язання, слід зазначити у розділі декларації «Доходи, у тому числі подарунки» як «Інший дохід» та/або у розділі «Грошові активи» у разі перевищення встановленого в ньому порогу декларування.

У розділі «Фінансові зобов'язання» зазначаються ті фінансові зобов'язання, які є дійсними станом на останній день звітного періоду, навіть якщо таке зобов'язання виникло до початку звітного періоду. Наприклад, якщо суб'єкт декларування отримав кредит у 2010 році і цей кредит є дійсним, тобто основна сума кредиту та проценти за ним не сплачені повністю станом на останній день звітного періоду (наприклад, станом на 31 грудня 2016 року), то зазначений кредит відображається у розділі «Фінансові зобов'язання» щорічної декларації, що подається у 2017 році.

Кредитні пропозиції від банків, фінансових установ у вигляді «кредитних ліній до зарплатних банківських карток» чи аналогічні за змістом пропозиції, якими суб'єкт декларування чи член його сім'ї не скористався або основна сума та проценти за якими на кінець звітного періоду сплачені повністю, у розділі «Фінансові зобов'язання» декларації не відображаються.

52. Яким чином відображати в декларації суму кредиту – всю суму кредиту, зобов'язання за яким виникли у звітному періоді, чи фактично отриману частину кредиту станом на кінець звітного періоду?

Якщо у звітному періоді суб'єкт декларування або член його сім'ї уклав кредитний договір на суму, що перевищує 50 МЗП, встановлених на 1 січня звітного періоду, але станом на останній день звітного періоду (наприклад, 31 грудня для щорічної декларації) отримав лише частину передбаченого договором кредиту, то в декларації у розділі «Фінансові зобов'язання» зазначається інформація про таке зобов'язання і як розмір зобов'язання вказується повна сума кредиту згідно з договором. При цьому кошти, які були

Для зазначення відомостей у цьому розділі декларації не має значення, чи перебуває відповідний предмет правочину у власності чи на іншому праві у суб'єкта декларування станом на останній день звітного періоду. Зазначається інформація про правочини та видатки, здійснені упродовж звітного періоду, навіть якщо вони стосувалися того самого об'єкта. Наприклад, якщо у звітному періоді суб'єкт декларування придбав транспортний засіб і далі до завершення цього періоду вчинив правочин, на підставі якого право власності суб'єкта декларування на це майно було припинено (наприклад, продав його), то обидва зазначених правочини повинні бути відображені у декларації.

У розділі декларації «Видатки та правочини» вказуються лише видатки та правочини суб'єкта декларування, видатки та правочини членів його сім'ї не зазначаються.

Цей розділ декларації не заповнюється кандидатами на посади, пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

56. Що мається на увазі під «Іншими правочинами» у розділі «Видатки та правочини суб'єкта декларування»?

У розділі декларації «Видатки та правочини» передбачено відображення інформації окремо про видатки суб'єкта декларування та про інші правочини суб'єкта декларування. При зазначенні інформації про видатки також вказується правочин, який спричинив відповідний видаток. Наприклад, у разі придбання земельної ділянки вартістю більше 50 МЗП, такий видаток зазначається у розділі «Видатки». Якщо правочин, вчинений суб'єктом декларування, не спричинив видатку, то такий правочин зазначається у розділі «Інші правочини». При цьому відомості про такі інші правочини зазначаються лише у разі, якщо вартість предмета правочину перевищує 50 МЗП, встановлених на 1 січня звітного року. Наприклад, якщо у звітному періоді суб'єкту декларування був подарований об'єкт нерухомості вартістю більше 50 МЗП (відповідно, суб'єкт декларування набув право власності на цей об'єкт внаслідок правочину), то така інформація зазначається в розділі «Інші правочини». При цьому, якщо правочин вже зазначений у розділі «Видатки», його не слід дублювати у розділі «Інші правочини».

Слід звернути увагу, що об'єкти декларування, які відображаються в інших розділах декларації (наприклад, нерухомість, транспортні засоби, інше рухоме майно тощо), повинні бути також відображені в розділі декларації «Видатки та правочини суб'єкта декларування» як предмет відповідного правочину, якщо їх набуття відбулось у звітному періоді. Наприклад, якщо у звітному періоді суб'єкт декларування придбав у власність (чи отримав в оренду) нерухоме майно, то відповідний об'єкт повинен бути відображений у розділі «Об'єкти нерухомості» (якщо він залишається у володінні, користуванні чи власності суб'єкта декларування станом на останній день звітного періоду), а також у розділі «Видатки та правочини» як предмет правочину, що спричинив видаток суб'єкта декларування (якщо такий видаток перевищував 50 МЗП).

Інший приклад: у звітному періоді суб'єкт декларування отримав у подарунок цінне рухоме майно (наприклад, ювелірні вироби) вартістю 60

Членство в організаціях та їхніх органах

61. Членство у яких об'єднаннях (організаціях) слід відображати в декларації?

Відповідно до пункту 12 частини першої статті 46 Закону, у декларації зазначається інформація про членство суб'єкта декларування в громадських об'єднаннях, благодійних організаціях, саморегулівних чи самоврядних професійних об'єднаннях, а також входження до керівних, ревізійних чи наглядових органів таких об'єднань (організацій).

До об'єднань (організацій), членство у яких (членство в органах яких) слід відображати в декларації, належать:

1) об'єднання, на які поширюється дія Закону України «Про громадські об'єднання», а саме громадські організації та громадські спілки, які мають статус юридичної особи;

2) громадські організації роботодавців та їх об'єднання, на які поширюється дія Закону України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності»;

3) благодійні організації, які утворюються та діють відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;

4) саморегулівні об'єднання, а саме некомерційні об'єднання фізичних та юридичних осіб, які здійснюють професійну діяльність на певному ринку чи у певній сфері діяльності. Йдеться, зокрема, про саморегулівні об'єднання професійних учасників ринку цінних паперів та фондового ринку, адміністраторів недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок, саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності, у сфері землеустрою, саморегулівну організацію учасників ринку електричної енергії України, саморегулівні організації оцінювачів, аудиторів, арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) тощо;

5) самоврядні професійні об'єднання, а саме об'єднання фізичних осіб, які здійснюють професійну діяльність, зокрема, самоврядні об'єднання адвокатів (Національна асоціація адвокатів України), нотаріусів (Нотаріальна палата України), лікарів.

У декларації не зазначається членство (членство в органах) в таких організаціях (об'єднаннях):

- політичні партії;
- релігійні організації;
- професійні спілки;
- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку;
- асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання;
- об'єднання юридичних осіб приватного права, які не є громадськими об'єднаннями;
- органи суддівського, прокурорського самоврядування.

№ 3 від 10.06.2016 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 15.07.2016 за № 959/29089). Відповідно до пункту 6 Розділу II зазначеного Порядку, суб'єкти декларування письмово повідомляють Національне агентство про суттєві зміни у своєму майновому стані відповідно до частини другої статті 52 Закону шляхом подання відповідного електронного повідомлення до Реєстру через власний персональний електронний кабінет у десятиденний строк з моменту отримання доходу або придбання майна. Зазначене електронне повідомлення подається шляхом заповнення відповідної електронної форми на веб-сайті Реєстру відповідно до технічних вимог до форми. Згідно з пунктом 2 розділу II зазначеного Порядку, повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування подається через мережу Інтернет з використанням програмних засобів Реєстру у власному персональному електронному кабінеті суб'єкта декларування після реєстрації в Реєстрі.

Виправлені повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування до Реєстру не подаються. Повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування подаються винятково в електронній формі, їх паперова копія не подається.

Електронна форма для подання повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування затверджена рішенням Національного агентства № 3 від 10.06.2016.

65. Чи необхідно відображати інформацію, яка була зазначена в повідомленні про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування, у декларації такого суб'єкта декларування?

Подання інформації про суттєві зміни в майновому стані відповідно до статті 52 Закону не звільняє суб'єкта декларування від обов'язку подати декларацію та зазначити в ній відомості, передбачені статтею 46 Закону. Наприклад, у разі отримання доходу на суму вище 50 МЗП суб'єкт декларування повинен надіслати про це повідомлення в Національне агентство шляхом подання відповідної електронної форми на веб-сайті Реєстру. Зазначена інформація повинна бути також відображена у наступній декларації цього суб'єкта декларування, що охоплює відповідний звітний період (наприклад, у наступній щорічній декларації, яка охоплює звітний рік, у якому суб'єкт декларування подав відповідне повідомлення про суттєві зміни в його майновому стані).

Слід звернути увагу на відмінність у порогах декларування, встановлених Законом для відображення інформації в декларації та повідомленні про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування. Так, у повідомленні про суттєві зміни в майновому стані вказується інформація про отримання доходу або придбання майна на суму більше 50 МЗП. Цей поріг поширюється також на цінне рухоме майно, яке було придбано суб'єктом декларування. Водночас, відповідно до пункту 3 частини першої статті 46 Закону, у декларації зазначається інформація про цінне рухоме майно (крім транспортних засобів),

68. Чи настає адміністративна або кримінальна відповідальність за подання недостовірних відомостей в декларації, якщо такі відомості суб'єкту декларування надав член його сім'ї?

Якщо недостовірні відомості, які були зазначені в декларації, були надані суб'єкту декларування членом його сім'ї, то відповідальність може настати лише в тому разі, коли суб'єкт декларування усвідомлював недостовірність таких відомостей, але попри це свідомо зазначив їх у декларації. Відповідно до положень законодавства про адміністративну та кримінальну відповідальність (див. попередній пункт роз'яснення), карається винятково подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей. При цьому враховується умисел на зазначення таких відомостей саме суб'єкта декларування, а не членів його сім'ї чи інших осіб, які надали інформацію для заповнення в декларації. Отже, суб'єкт декларування не може бути притягнений до відповідальності за подання в декларації недостовірних відомостей, які були надані йому членом сім'ї, якщо суб'єкту декларування не було відомо про недостовірність таких відомостей на момент подання декларації.

Це Роз'яснення носить рекомендаційний характер та не містить нових правових норм.

**Керівник Департаменту фінансового
контролю та моніторингу способу життя**

О.Д. Маркєєва

та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

є) члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

ж) члени Центральної виборчої комісії;

з) поліцейські;

и) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;

2) особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті.

Таким чином, **суб'єкти, зазначені в інших положеннях статті 3 Закону, а саме суб'єкти, зазначені в підпунктах «б» та «в» пункту 2 та в пункті 3 частини першої статті 3 Закону, не є суб'єктами декларування і декларації не подають.**

Відповідно до пункту 3 «Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України "Про запобігання корупції" стосовно заходів фінансового контролю», затвердженого рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 11 серпня 2016 року № 3, з змінами, у цілях визначення суб'єктів, на яких поширюється дія Закону (відповідно до підпункту «и» пункту 1 частини першої статті 3 Закону), під «посадовими та службовими особами інших державних органів» слід розуміти працівників державних органів, які здійснюють функції представників влади або обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій.

Визначальним при цьому є обсяг функцій (обов'язків) відповідного працівника.

Так, адміністративно-господарські функції (обов'язки) - це обов'язки з управління або розпорядження державним, комунальним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації забезпечення контролю за цими операціями тощо).

Організаційно-розпорядчі функції (обов'язки) - це обов'язки щодо здійснення керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності.

Відповідно до статті 1 Закону, суб'єктами декларування є, зокрема, особи, зазначені у підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього

**Загальні рекомендації при роботі з Єдиним державним реєстром
декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або
місцевого самоврядування (далі - Реєстр)**

Перед початком роботи з Реєстром

- потрібно отримати електронний цифровий підпис (далі - ЕЦП) в одному з акредитованих центрів сертифікації ключів (далі - АЦСК). Перелік АЦСК можна переглянути за посиланням: <http://czo.gov.ua/status-ecp>;
- потрібно мати **персональну** електронну поштову скриньку (у разі відсутності персональної електронної поштової скриньки потрібно її створити). *Рекомендуємо у назві поштової скриньки не використовувати символи "-", "_". Також не рекомендується використовувати поштові скриньки, розташовані у домені RU (наприклад: xxxxxx@mail.ru);*
- для коректної роботи з Реєстром рекомендуємо використовувати інтернет-браузер Google Chrome останньої версії. Для встановлення інтернет-браузера Google Chrome Ви можете перейти за посиланням: <https://www.google.com/chrome/browser/desktop/index.html>.

Початок роботи з Реєстром

- необхідно перейти на сторінку входу до Реєстру за посиланням: <https://portal.nazk.gov.ua/login>;
- правильно обрати АЦСК, який Вам видав ЕЦП, зі списку. обрати файл ключа та ввести пароль особистого ключа ЕЦП, натиснути "Увійти";
- при реєстрації **обов'язково** слід перевірити правильність Ваших даних, а саме П.І.Б. (має бути українською) та ІПН. У разі виявлення розбіжностей необхідно припинити реєстрацію та звернутись до АЦСК, який Вам видав ЕЦП (отримати новий ключ з правильними даними) та здійснити реєстрацію з новим ключем;

- у Реєстрі можна здійснити збереження чернетки документа та продовжити роботу пізніше. Для того, щоб внесена персональна інформація зберігалась, Вам потрібно працювати з документами на одному комп'ютері в одному інтернет-браузері (рекомендується Google Chrome);
- якщо при заповненні окремих розділів постійно виникають помилки, спробуйте видалити дані цього кроку за допомогою кнопки у верхньому правому куті розділу та заповніть цей розділ знову.

Вирішення технічних проблем

1. Якщо після реєстрації у Реєстрі на вказану поштову скриньку Ви не отримали лист підтвердження реєстрації і при повторному вході до Реєстру видається помилка: “Ви не підтвердили E-mail”, потрібно:

Перевірити папку “Спам” Вашої електронної поштової скриньки та у разі відсутності листа підтвердження виконати такі дії:

Написати електронний лист у службу технічної підтримки support@nazk.gov.ua з Вашої персональної поштової скриньки, яку Ви будете використовувати для роботи з Реєстром. У темі листа зазначити: **Не надходить лист підтвердження.** У самому листі зазначити Ваше П.І.Б., ідентифікаційний номер облікової картки платника податків (ІПН) та правильну адресу персональної електронної поштової скриньки.

УВАГА! Якщо не надійшов лист підтвердження, НЕ ПОТРІБНО отримувати новий ЕЦП. Це не допоможе вирішенню Вашого питання, а навпаки тільки ускладнить його.

2. Якщо після реєстрації у Реєстрі Ви не отримали лист підтвердження реєстрації і вже отримали новий ЕЦП, потрібно:

Написати електронний лист у службу технічної підтримки support@nazk.gov.ua з Вашої персональної поштової скриньки, яку Ви будете використовувати для роботи з Реєстром. У темі листа зазначити: